

ЗНАЧАЈ СТРАНИХ ДИРЕКТНИХ ИНВЕСТИЦИЈА ЗА РАЗВОЈ ПОЉОПРИВРЕДНОГ СЕКТОРА

THE IMPORTANCE OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT FOR THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL SECTOR

Марија Петровић-Ранђеловић

Економски факултет Универзитета у Нишу, Србија
marija.petrovic@eknfak.ni.ac.rs

Марко Јанаћковић

Студент докторских студија, Економски факултет Универзитета у Нишу, Србија
janackovic.marko@gmail.com

Тања Јанаћковић

Економски факултет Универзитета у Нишу, Србија
spasictanja7@gmail.com

***Апстракт:** Стране директне инвестиције су једна од најзначајнијих карактеристика савремене глобалне економије. Имајући у виду значај који стране директне инвестиције имају за националне економије, Владе земаља у развоју су имплементирале програме структурних реформи и либерализације трговине како би привукле што више страних инвестиција. За пољопривредну производњу која се суочава са новим изазовима и критеријумима светског тржишта веома је важна развојна политика конкретне земље. За остваривање развојне политике, неопходне су стране директне инвестиције. Циљ рада је разматрање трендова и структуре страних директних инвестиција у сектору пољопривреде, као и анализе њиховог утицаја на извоз пољопривредних производа. У земљама у развоју се као императив намеће питање модернизовања сектора пољопривреде, а то се може постићи доношењем одговарајуће законске регулативе, обезбеђењем инфраструктурних предуслова, као и услова за већи прилив страних директних инвестиција. У раду је дат пример Етиопије као типичне пољопривредне земље у којој се као главни изазови за реализацију страних директних инвестиција у пољопривреду истичу: мала процентуална реализација инвестиционих пројеката у сектору пољопривреде, слаба координација активности и непостојање посебних облика подстицаја пољопривредној производњи.*

***Кључне речи:** стране директне инвестиције, пољопривреда, извоз, земље у развоју*

Abstract: *Foreign direct investment is one of the most significant characteristics of modern global economy. Bearing in mind the importance of foreign direct investment for national economies, developing country governments have started with structural reforms and trade liberalization programs to attract foreign investment. For the agricultural production that is facing new challenges and criteria of the world market, development policies of a particular country are very important. For the realization of development policy, foreign direct investment is needed. The aim of the paper is to review the trends and structure of foreign direct investment in the agricultural sector, as well as to analyze the impact on the export of agricultural products. In developing countries, the issue of modernization of the agricultural sector is posed as an imperative, and this can be achieved by adopting appropriate legislation, providing infrastructure prerequisites, and conditions for a greater inflow of foreign direct investment. This paper presents an example of Ethiopia as a typical agricultural country, where the main challenges for the realization of foreign direct investment in agriculture are small percentage of realization of investment projects in the agricultural sector, poor coordination of activities, and lack of special forms of incentives for agricultural production.*

Key Words: *foreign direct investment, agriculture, exports, developing countries*

УВОД

Искуства великог броја земаља су показала да су стране директне инвестиције много повољнији канал прилива неопходне стране акумулације у односу на узимање класичних кредита на међународном финансијском тржишту, односно она група земаља која се више ослањала на стране инвестиције брже се развијала. Инвестиције представљају једно од основних подручја макроекономске, односно развојне политике сваке земље. Обим, структура и ефикасност укупно преузетих инвестиција у некој економији битно опредељују путању њеног развоја. Развој сектора пољопривреде у савременим условима је од суштинског значаја, за све земље, нарочито за земље у развоју и земље у транзицији, како ради подмиравања све растућих потреба за храном, тако и за стварање основе за диверзификацију привредне структуре и динамизирање темпа привредног раста. Владе у развијеним земљама и земљама у развоју улажу значајне напоре да привуку страна улагања у домаћу привреду. То се чини, јер се очекује да стране директне инвестиције омогуће прилив страног капитала и преливање технологија и на домаће фирме, чиме се постиже развој целокупне земље. Такође, развијају се посебне агенције за промовисање страних директних инвестиција, посебне економске зоне и примењују други механизми за привлачење истих у земљама у развоју. У складу са постављеним циљем, рад је структуриран на следећи начин. Након указивања на кључне карактеристике страних директних инвестиција у другом делу рада пажња је усмерена ка идентификовању и анализи њиховог доприноса развоју пољопривреде земље домаћина односно каналима преко којих се развојни утицаји страних директних инвестиција на овај сектор остварују. У трећем делу рада приказани су трендови и структура страних директних инвестиција у сектору пољопривреде, док су у закључку сумирани резултати истраживања.

1. КАРАКТЕРИСТИКЕ СТРАНИХ ДИРЕКТНИХ ИНВЕСТИЦИЈА

Стране директне инвестиције се дефинишу као сваки облик улагања капитала у одређено предузеће у иностранству којим се стиче власничка контрола над тим предузећем. Подразумевају облик улагања капитала у одређену компанију којим инвеститор који је уједно и финансијер стиче власничку контролу над њом. Значајну дефиницију страних директних инвестиција дао је Међународни Монетарни Фонд: “Страна директна инвестиција је категорија међународних инвестиција која одражава циљ субјекта у једној привреди да постигне трајан интерес у предузећу чије је седиште у другој привреди”. (Стефановић, 2008) Трајан интерес имплицира постојање дугорочне везе између директног инвеститора и предузећа и значајан степен утицаја инвеститора на управљање предузећем.

У сладу са овим је и дефиниција тока директних инвестиција по којој је он сачињен од “капитала уложеног у некретнине, реинвестиране зараде и другог капитала повезаног са различитим интеркомпанијским трансакцијама” (Стефановић, 2008). Оно што је заједничко свим дефиницијама страних директних инвестиција јесте да оне подразумевају страно учешће у власништву домаћих предузећа. (Јанаћковић, Петровић – Ранђеловић, Јанаћковић, 2017) Међутим, земље се разликују према висини прага страног учешћа у власништву који инвестиционом ангажману даје статус стране директне инвестиције. Реч је о нивоу учешћа у току обичних акција с правом гласа, који обезбеђује одлучујући утицај у управљању пословањем компаније. Тај праг учешћа у власништву којим се остварује контрола над уложеним средствима се креће од 10% до 50%, са тенденцијом да се последњих година приближава доњем прагу од 10%. Стране директне инвестиције могу да се односе на оснивање нове филијале у иностранству или на куповину већ постојећег предузећа. Гринфилд операција подразумева отварање потпуно новог посла (фабрике, филијале) на страном тржишту. Ове инвестиције најчешће привлаче инвестициони подстицаји које нуде Владе земаља домаћина којима је стало да привуку нове послове и нова радна места. Истовремено, ове инвестиције уносе најмодерније технологије и опрему. За разлику од мерџера и аквизиција, гринфилд инвестиције обезбеђују чисту основу без наслеђених дугова, или других проблема, док су са друге стране суочене са обавезом прилагођавања условима земље у којој реализују инвестицију.

Мерџери и аквизије представљају акције куповине, спајања или преузимања компаније. Приликом куповине дела пакета гласачке моћи једне компаније, у пракси су могуће две ситуације и то: куповина већинског пакета гласачког потенцијала друге компаније, која се може остварити једнократним преузимањем више од половине постојећих акција друге компаније. Друга ситуација подразумева да компанија постепено преузима већински пакет кроз више мањих куповина којом се добија мањинско учешће у другој компанији, при чему купац не добија потпуну контролу над другом компанијом, али остварује одређено учешће у доношењу одлука у њеном пословању. (Видас – Бубања, 1998) Мерџери и аквизиције су веома популаран метод инвестирања

средстава у иностранство за оне компаније које желе да заштите, учврсте и унапреде своју глобалну конкурентску позицију. (Ракита, 2006)

Користи које земља домаћин остварује преко страних директних инвестиција разликују се од земље до земље, сектора њихове дестинације и од мотива за инвестирање. Стране директне инвестиције доприносе повећању прихода, побољшању технолошког капацитета земље домаћина, отварању нових радних места, као и интеграцији земље домаћина у светску привреду. Међутим, страни капитал у домаћој економији понекад може изазвати и неке негативне ефекте који се могу одразити на домаћу економију. Тако на пример, стране директне инвестиције директно утичу на раст дефицита текућег рачуна платног биланса. Са једне стране, то је последица убрзаног развоја јер страни инвеститори врше врше додатна улагања у предузећа која су купили да би повећали њихов ниво конкурентности. Фактори који ограничавају пуне користи од страних директних инвестиција нарочито у земљама у развоју могу бити: ниво технолошког развоја земље, ниво општег образовања и здравља, слаба конкуренција, недовољна отвореност за трговину и лоши регулаторни и законски оквири. (Петровић – Ранђеловић, Јанаћковић, 2016)

2. СТРАНЕ ДИРЕКТНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ У ПОЉОПРИВРЕДИ

Велики заокрет у земљама у развоју у домену инвестирања у сектор пољопривреде, посебно у примарну пољопривредну производњу, десио се почетком 20. века. Један од најважнијих мотива био је повећање цене добара током 2007. и 2008. године, као и повећање тражње за природним добрима. Тада се јавио глобални споразум, који је подржавао идеју да су инвестиције у пољопривреду неопходне како би се повећала понуда производа и задовољили светски захтеви.

Постојећа ситуација у погледу привлачења страних инвестиција донекле се разликује од традиционалне форме међународних инвестиција у пољопривреди. Инвеститори кроз нове инвестиционе форме траже нови начин да приступе недостајућим природним ресурсима, а посебно води и земљишту. Активности нових инвеститора усмерене су ка ширењу производње основних намирница, укључујући храну за животиње, као и храну за извоз у земљу инвеститора. (FAO, 2013)

Стране директне инвестиције у земљи домаћина имају веома значајну улогу у промовисању привредног раста и смањењу сиромаштва кроз трансфер капитала, подстицањем тржишне конкуренције и ефикасности, увођењем know-how решења, и стварањем послова, односно отварањем нових радних места. (Јанаћковић, Петровић-Ранђеловић, Радукић, 2017). Ове инвестиције имају потенцијал да унапреде производњу хране на глобалној основи и повећају безбедност хране у земљи инвеститора, али и земљи домаћина. Упркос великом потенцијалу, јавна потрошња у пољопривреди код земаља у развоју више је него лимитирана. (Schupbach, 2014)

Постоји неколико економских и политичких фактора који могу да омогуће или спрече стране директне инвестиције у пољопривреду и производњу хране. Фактори који имају позитиван утицај на инвестирање односе се на: величину домаћег тржишта, бруто домаћи производ по глави становника, културне сличности између земље домаћина и земље из које је улагач, расположивост природних ресурса, стабилност валуте и прихватљив курс, као и завидну продуктивност радника. Законска ограничења, као што су: високи порези на добит и ограничења страног власништва имају негативан утицај на ниво страних директних инвестиција. Ниво економског и политичког ризика у земљи је значајан приликом одлучивања страних компанија о локацији својих инвестиција у иностранству. Већина земаља промовише стране директне инвестиције олакшавајући правно окружење, тако што промовишу улазак страних инвеститора. Велики обим страних инвестиција има значајну улогу у повећању продуктивности, решавајући проблем инвестирања и технолошког заостајања земље домаћина. (Namizinga, 2007)

Почетком 90-тих година XX века, многе земље у развоју предузимају бројне активности како би се олакшао улазак страних директних инвестиција у пољопривреду. Предузете мере трговинских и политичких реформи имале су за циљ креирање повољног амбијента за прилив страних директних инвестиција. Најзначајније мере односе се на: либерализацију и политику приватизације, односно потписивање различитих мултинационалних и билатералних уговора којима се повећава ниво поверења инвеститора. У сектору агробизниса, који укључује пољопривреду и производњу хране, стране директне инвестиције у земљама у развоју су удвостручене између 2000. и 2006. године (Weissleder, 2009)

Финансијска средства обезбеђена страним директним инвестицијама пружају различите могућности улагања у земљи домаћину. Раст пољопривредне производње и повећање продуктивности се сматрају кључним за постизање одрживог развоја и значајно смањење сиромаштва у земљама у развоју. Економисти који се баве привредним развојем и пољопривредом, сматрају раст продуктивности у сектору пољопривреде значајним уколико производња порасте толико да смањи сиромаштво у земљи. (Namizinga N. 2007).

Поред тога, стране директне инвестиције омогућавају значајне структурне трансформације у сектору пољопривреде, како би она била конкурентна на међународном тржишту. Све ове промене у сектору пољопривреде повећавају извозне приходе земље домаћина. Повећање зараде од извоза пољопривредних производа омогућава највећем броју земаља у развоју да побољша примену технологија, како би се променила структура пољопривредног сектора. На пример, у Етиопији су приходи од извоза омогућили Влади да увезе много боље семе и ђубриво, чиме се повећала продуктивност и производња (Bijsterbosch, Kolasa, 2009).

Значај страних директних инвестиција за пољопривреду земље домаћина огледа се у: (1) повећању прилива капитала у пољопривреду; (2) повећању инвестиција и обезбеђивању финансијских средстава за пољопривреднике; (3) утицају на

систем иновација у пољопривреду; (4) трансферу технологије увођењем нових улаза и метода; (5) утицају на инфраструктурне објекте, као што су транспортне инфраструктуре, водовод, електрификације, (6) промовисању извоза; (7) обезбеђењу могућности запошљавања којима се смањује сиромаштво, како у руралним, тако и у урбаним подручјима (Јововић, Стојадиновић-Јовановић, Дашић, 2014). Поред позитивних, стране директне инвестиције могу бити праћене и негативним ефектима на овај сектор, нарочито уколико улазак мултинационалних корпорација изазива ефекат потискивања локалних пољопривредних произвођача са тржишта пољопривредних производа. Сектор пољопривреде у већини земаља у развоју карактерише одсуство инфраструктуре, што спречава већа улагања. Поред тога, немогуће је обезбедити неопходну земљу на време, што доводи до великог броја неуспешних или нереализованих инвестиција у сектору пољопривреде.

3. ТРЕНДОВИ И СТРУКТУРА СТРАНИХ ДИРЕКТНИХ ИНВЕСТИЦИЈА У СЕКТОРУ ПОЉОПРИВРЕДЕ

Земље у развоју суочавају се са бројним проблемима у промовисању и развоју пољопривредне производње. Једно од потенцијалних решења ових проблема је привлачење страних директних инвестиција и коришћење ресурса и предности мултинационалних корпорација укључивањем у процес производње.

Многе земље у развоју у претходних тридесет година доживеле су велике друштвене, економске и политичке трансформације. Једна од њих је Етиопија, која је била суочена са променама режима, преко социјализма, до отворене тржишне економије и демократије. Владе у свим режимима схватиле су значај страних директних инвестиција за земљу. Период после 1991. године, обележен слабим страним улагањем у националну економију, конкретно у пољопривреду, спречио је акумулацију капитала и трансфер технологија. Схватајући ограничења за стране инвестиције у сектор пољопривреде, Влада Етиопије је увела нову политику за подршку страним директним инвестицијама. Од 1992. године је уведено неколико различитих политичких и реформских активности, имплементираних да се привуку стране инвестиције у земљу. Поред укључивања страних инвестиција, бројне макроекономске реформске активности су реализоване како би се побољшало инвестиционо окружење за стране инвеститоре. Упоредо са отварањем тржишта, предузете су мере либерализације режим према страним директним инвестицијама, путем различитих владиних уредби, које су неколико пута унапређиване да би се испунили захтеви страних и домаћих инвеститора. (Solomon, 2008)

Ове уредбе омогућавају различите подстицаје за стране инвеститоре у сектору пољопривреде. Такви подстицаји подразумевају бесплатну репатријацију капитала, слободан увоз роба и возила повезаних са инвестицијом, пореско ослобађање до седам година, отварање и функционисање рачуна са страном валутом, спречавање експропријације или национализације инвестиција. Стране компаније треба да добију одобрење за рад од стране агенције за инвестирање или регионалних власти задужених за инвестиције. Како би подстакле стране инвестиције оријентисане ка извозу, страна предузећа која извозе бар 75%

својих производа не морају да испуне захтеве за минималним капиталом. Основни подстицаји дати страним улагачима подразумевају изузимање од извозне таксе, ослобађање од пореза на доходак 2 до 7 година зависно од региона и сектора инвестирања, а сва увезена добра и резервни делови у вредности до 15% од вредности капитала су изузета од увозних тарифа и царина.

Табела 1. Трендови страних директних инвестиција у пољопривреди - активни и предложени пројекти у периоду 2000-2015.

Година	Имплементирани и оперативни		Прихваћени		Укупан број пројеката
	Број	%	Број	%	
2000	1	33	2	67	3
2001	2	40	3	60	5
2002	3	100	0	0	3
2003	5	80	0	20	5
2004	2	100	0	0	2
2005	5	63	3	37	8
2006	5	100	0	0	5
2007	2	67	1	33	3
2008	13	81	3	19	16
2009	42	55	31	45	73
2010	27	24	84	76	111
2011	18	13	116	87	134
2012	21	9	210	91	231
2013	19	7	262	93	281
2014	15	6	253	94	268
2015	2	2	134	98	136

Извор: Ethiopia Investment Agency unpublished annual report, 2015

Трендови инвестирања у сектор пољопривреде у току анализираниог периода 2000-2015. указују да је дошло до промене броја страних директних инвестиција у овом сектору. Са друге стране, структура страних директних инвестиција указује на промену структуре страних инвестиција, врсте инвестиција, регионалну дистрибуцију инвестиција и извор инвестиција.

Анализом тенденција у кретању страних директних инвестиција у одређеној земљи могу се идентификовати промене. Посебно је значајан податак о укупном броју пријављених пројеката страних директних инвестиција који је варирао у посматраном периоду. Укупан број пријављених и лиценцираних пројеката страних директних инвестиција у сектору пољопривреде између 2010. и 2015. године достигао је 111, односно 136 респективно.

Процент имплементираних пројеката у току 2015. године био је само 2%, што је најнижа вредност. У току анализираниог периода, проценат имплементираних пројеката је смањен са 33% у 2000 на 2% у току 2015. године.

Табела 2. Тип и проценат страних директних инвестиција у секторе пољопривреде

Број	Подсектор	Број одобрених пројеката	%
1	узгој стоке, тов, обрада меса и млека	457	35,62
2	узгајање и обрада усева – кафе, памука, шећерне трске, ваниле, дувана	48	3,74
3	узгајање и обрада зрнасте хране – житарица, махунарки, уљарица	186	14,50
4	узгајање цвећа	160	12,47
5	шумарство, производи од дрвета и обрада дрвета – гума, угаљ, украсно лишће, дрво	13	1,01
6	узгајање јатрофе и производња биогорива	10	0,78
7	мешовита пољопривредна производња	232	18,08
8	производња побољшаног семена, чишћење и обрада	8	0,62
9	производња и обрада поврћа и воћа	151	11,77
10	остало	18	1,4
	УКУПНО	1283	100

Извор: Ethiopia Investment Agency unpublished annual report, 2015.

На основу претходне анализе, примећује се стабилан раст страних директних инвестиција у току анализираних периода. Веследер истиче да постоје три главна разлога који могу да буду узрок значајне промене у приливу директних страних инвестиција: (1) инвестициона клима земље домаћина; (2) значајна промена курса локалне валуте, односно депресирање валуте у поређењу са валутама инвеститора; (3) грабљење природних ресурса ради обезбеђивања захтева за храном у земљи инвеститора, а у јеку светске кризе изазване недостатком хране. (Wessleder, 2016) Независно од већег уплива страних директних инвестиција, број имплементираних пројеката показује значајно смањење, углавном услед глобалне финансијске кризе и прекорачења дозвољене инфлације, односно недостатка чврсте валуте у земљи. Лоша инфраструктура, финансијска ограничења, одсуство координације између државних и регионалних власти и немогућност благовременог прибављања земље су главни фактори слабих перформанси страних инвестиција у пољопривредни сектор у овој земљи у развоју. Структура страних директних инвестиција у сектору пољопривреде указује да њихов број варира у различитим подсекторима. Акцент је стављен на подсекторску расподелу инвестиција у сектору пољопривреде. Као што је приказано у табели бр. 2, највећи број одобрених пројеката за улагање страних директних инвестиција био је оријентисан ка узгоју стоке, тову, обради млека и меса, што износи 457 тј. 35,6% укупног броја одобрених пројеката. Расподела страних директних инвестиција по секторима зависи од захтева на међународном тржишту. Већи прилив страних инвестиција олакшава модернизацију подсектора, уз обезбеђивање нових технологија и извора финансирања. Креирање привлачнијег окружења омогућава да се стране директне инвестиције појаве у свим секторима у земљи сходно променама на међународном тржишту. Таква

ситуација приширује могућности локалне економије и смањује трговински дефиницит са иностранством.

ЗАКЉУЧАК

Стране директне инвестиције представљају облик међународног кретања капитала који је најзаступљенији у савременим глобалним токовима. Укључивање страних директних инвестиција у пољопривредну производњу углавном се одвија кроз деловање мултинационалних корпорација, као носиоца овог облика међународног кретања приватног капитала. Имајући у виду политику земље домаћина према страним директним инвестицијама у сектору пољопривреде, преовлађују позитивни ефекти страних инвестиција у односу на негативне. Увиђајући могућности за експлоатацију развојних користи које са собом носе стране директне инвестиције, многе земље у развоју и земље у транзицији су извршиле бројне реформе у циљу стварања подстицајног амбијента за инвестирање. Међу њима се истиче Етиопија, у којој су предузете мере реформе резултирале у вишеструком повећању броја прихваћених пројеката у сектору пољопривреде. Међутим, као главни изазови за реализацију страних директних инвестиција у пољопривреду Етиопије истичу се: мала процентуална реализација инвестиционих пројеката у сектору пољопривреде, слаба координација активности и непостојање посебних облика подстицаја пољопривредној производњи. У циљу ефикаснијег суочавања са овим изазовима и стварања повољнијег амбијента за прилив страних директних инвестиција, носиоци економске политике ове земље би требало да предузму активности у правцу смањења ризика инвестирања.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Bijsterbosch, M. and Kolasa, M. (2009). *FDI and Productivity Convergence in Central and Eastern Europe: An Industry-Level Investigation*, Working Paper Series, No. 992, Frankfurt, Germany.
- [2] Видас – Бубања, М. (1998). *Методe и детерминанте страних директних инвестиција*, Институт економских наука, Београд.
- [3] Ethiopia Investment Agency unpublished annual report, data department, Addis Ababa, Ethiopia, 2015.
- [4] Јанаћковић, М., Петровић – Ранђеловић, М., Јанаћковић, Т. (2017). *Национални и регионални обрасци јапанских страних директних инвестиција у земљама Централне и Источне Европе*, Зборник радова Економске политике малих земаља у условима европских интеграција, Економски факултет, Бања Лука.
- [5] Јанаћковић, М., Петровић – Ранђеловић, М., Радукић, С. (2017). *The effects of foreign direct investment on social dimension of sustainable development*, 48th International scientific conference Contemporary approaches in the Analysis of Economic Performances, Faculty of Economics in Nis.
- [6] Јововић, Д., Стојадиновић – Јовановић, С., Дашић, Б. (2014). *Agricultural Trade and Financing Through Foreign Direct Investment*, Economics of Agriculture, 61/2, pp. 455-469.

- [7] Namizinga, H. (2007). *The Impacts of Foreign Direct Investment on Development: Policy Challenges for Malawi: Integrated Framework Policy*, Analysis working paper serious No. 6, Government of Malawi, Ministry of Industry, Trade and private sector development.
- [8] Петровић – Ранђеловић, М., Јанаћковић, М. (2016). *Analysis of the Dynamics of Foreign Direct Investment Inflows and Prospects of Future Investment Trends in the Republic of Serbia*, Journal Association 1901 SEPIKE.
- [9] Ракита, Б. (2006). *Међународни бизнис и менаџмент*, Економски факултет, Београд.
- [10] Стефановић, А. (2008). *Утицај страних директних инвестиција на развој националне економије*, часопис Економске теме, Ниш.
- [11] Schupbach, J. M. (2014). *Foreign direct investment in agriculture*. The impacts of outgrower schemes and large – scale farm employment on economic well – being in Zambia, Zurich, pp. 5-7.
- [12] Solomon M. (2008). *Determinants of Foreign Direct Investment in Ethiopia*, This thesis submitted to Maastricht School of Governance in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Public Policy, Maastricht, The Netherlands.
- [13] Weissleder L. (2016). *Foreign Direct Investment in the Agricultural Sector in Ethiopia in ECOFAIR TRADE DIALOGUE*, Discussion paper No.12, University of Bone, Germany.

SUMMARY

The world is in great and far-reaching changes, characterized by complex and contradictory global processes, economic and social movements. It is evident that the scarcity of capital is highlighted in some countries as necessary impulse to reach defined goals. In this regard, on the global market, multinational corporations are the major powers and main bearers of foreign direct investment, international division of labor and global growth. The inclusion of foreign direct investment in agricultural production flows is mainly through the operation of multinational corporations, which are the most important bearers of this transfer of capital. Multinational corporations can significantly affect agricultural production in a host country, on locations that have significant comparative advantages. The share of foreign direct investment in domestic agriculture can be achieved by the following activities: wholesale and retail trade, food processing, and supply of various inputs. They can bring multiple positive effects and contribute to increase in agricultural production in the host country through the transfer of necessary capital, technology, and knowledge, as well as linking with local suppliers. Having in mind their capabilities, many countries in the world have reformed their policies to attract foreign investment in the agricultural sector as much as possible. Ethiopia is one of the developing countries in which over the last twenty years there has been an increase in foreign capital necessary to finance the development needs of agriculture. This can best be seen through the number of accepted projects in the agricultural sector, which has increased manifold year after year. However, this country faces the problem of low percentage of implementation of these projects, which creates a domino effect in the form of a smaller inflow of foreign capital and employment opportunities. The main limiting factor for a larger inflow of foreign investment in this sector of the economy is the presence of a significant risk of investing in this country.